

MERZA JÓZSEF

MIRE SZÜLETTÜNK?

Megtörtént-e már veletek, hogy csak egy darabig tudtátok elkísérni iskolába menő gyermeketeket és valahol, útközben, azt mondtátok neki: most menj szépen tovább, egyedül, én majd innen nézlek? A gyerek szót fogadott. Ment tovább, ment, most már egyedül, időnkint visszanezve, integetve, egyre ritkábban megfordulva. Nőtt a távolság, a gyerek alakja egyre csökkent, többé már nem nézett vissza, s a szívünk elszorult, amikor éreztük, hogy a szárnyára bocsátott gyerek immár maga néz szembe a világ – általunk már ismert, sokszor csak sejtett – ezer nehézségével. Elnéztük azt a kis embert, akit vár egy másik közösség, akinek ott feladatai és barátai vannak. Ő tudja ezt, táskájában viszi könyveit, füzeteket, írószereit, pár harapásnyi tízóraját, néhány kedves képet, egy eldugott játékot. Főlemeli a fejét, szaporázza a lépteit, már nem hátra, csak előre néz. Ránk immár csak emlékszik.

Kicsi gyerek, hová megy?

Idősödő fejjel nézem a gyerekemet, ahogy beszél, ahogy tervez, ahogy nevet, ahogy remél. Ahogy megy előre, egymaga, a saját útján. Beszél a dolgairól, elmondja gondjait, kritizál, örül egy ajándéknak, könyvekből és az eseményekből ismerkedik a nagyvilággal. Egyre önállóbban járja útját, véleményemre egyre kevésbé van szüksége. Egy ember elindult.

Visszagondolok saját indulásomra. Karácsonykor három hónapos lehettem. Apám boldog volt, hogy fiúgyermek született. A zempléni hegyek ugyanolyan feketén állhattak sorba, mint ma, Karácsony éjszakáján, s fölöttük ugyanolyan csendben, kifürkészhetetlenül, hidegen hunyoroghattak a csillagok, mint ma, ha a szél elfújja a tájra oly gyakran rátelepedő téli ködöt.

Egy születése mindenkinek van.

Szeretném megfogni apám, anyám kezét, hogy bizalommal mehessek a karácsonyi misére. Szeretném, ha a csillagok ragyogását láthatnám a karácsonyfán, amikor égnek a gyertyák és villognak a díszek. Szeretném visszazapni gyermekkorom valóságos tündérvilágát, amelyben oly közel volt egymáshoz ég és föld. Szeretném visszazapni a gyermek gondtalan boldogságát, amire felnőtt fejjel hasztalan várok minden karácsonyon. „Ó, fényességes szép hajnal” – hangzik a templomi ének és eltűnődöm: vajon az idős ember élete visszatér-e, ha visszatérhet, gyermekkori kerékvágásába? Visszatérnek-e az egykori imák és dalok és velük együtt

az érzelmek? Nemsokára feltűnik-e majd integető anyánk is, hiszen a szárnyára bocsátott gyermek hamarosan újból megtalálja szüleit.

Mire születtünk?

Bármit is mondjanak a történészek, bárhogy vélekedjenek a teológusok, kétezer esztendővel ezelőtt felsírt egy gyermek és elindult a felnőtté válás útján. Az Atya pedig – aki a mennyben van – lenézett rá, és egy életen át nézte annak a férfinak az útját, aki az Ő fiának nevezte magát. Nézte azzal a szeretettel, aggodalommal és együttérzéssel, ahogy csak egy isteni szülő nézheti gyermekét.

Az Ige testté lett és élni kezdett barátaiért, testvéreiért. A tudósok elég sok romantikától megfosztottak, s bár bennem élnek az emlékek, mégsem tudom teljes bizonyossággal, hogy milyen volt az az éj, amikor angyalok és pásztorok kerekedtek fel, hogy hirdessék és hírül vigyék az ember új reményének megszületését. De élt már a gyermek és benne élt az Élet, amely Élet akart lenni a Föld minden embere számára. Az Élet eljött és elindult. Kijött az égi családból, az otthon melegéből, barátaihoz, barátai közé, barátaiért. Kijött, elindult, védtelenül, kiszolgáltatottan, néhány kisember szerény gondoskodásától övezve, hogy majd magányosan vágjon neki Zsidóország útjainak. Hogy élete végéig beszéljen arról, miként él az a család, amelynek Ő a gyermeke.

Az idősödő ember csodálkozva nézi a pályakezdőket és fürkészve kérde: mi az az ismeretlen erő, friss élni-akarás, mozgató lendület, ami előre hajtja, vállalkozásra ösztönzi a fiatalokat? Egyszerű gondtalanság, mivel nem látják még életük ívének egészét, nincs jó áttekintésük arról, mennyi egy emberélet? Vagy többről van szó: a titokzatos létezés egy még eleven ágáról, amely frissen csörgedez, nem vetett neki gátat az élet számtalan akadályá? Talán ezért is szeretik az öregek a gyerekeket, akikben annyira észrevehető, érezhető az ismeretlen és mégis valóságos élet el nem rontott, el nem titkolt, ki nem fáradt eleven lüktetése?

Hol a forrás? Merre a forrás?

Nemrég én is fiatal voltam, tudnom kell, emlékezmem kell rá, hogy mit jelent kisgyermeknek lenni, kisgyerekes gondokat hordozni. Mit jelent órákra készülni, felelni és vizsgázni. Mit jelent hivatást vállalni és reményteljes pályát kezdeni. Bízni a felnőttekben, majd csalódni is bennük. Rámsugározhatott két világháborút átélő haldokló anyám aggodalma: mi lesz 21 éves fiából az élet veszedelmes útjain! Végig tudja élni becsülettel azt az életívet, amely előtte áll?

Minden anya aggódik, és minden fiú bízik önmagában.

Feloldódom a karácsony örömeiben és gondtalanul felejttem a holnapot. Dicsőség a magasságban Istennek, békesség nekünk. Pásztorok, fel nagy öröme, ma született, aki után a Föld epedett! Születésnap ez, az Ifjúság ünnepe, a találkozásé, az Ajándéké, a Fényé, az ujjongásé. Ámde ahogyan haladok előre az években, egyre kevésbé tudom felejtetni, hallatlanra venni azt az egészen más hangnemű dallamot, amelyet az Istent be nem fogadó ember komponált az öröm vezérszólama mögé. Az élet egészét nem tudom feledni. Valamiért születünk, valamiért élünk, míg meg nem halunk. Valamiért. Azért élünk, hogy meghaljunk? Azért élünk, hogy jól haljunk meg? Azért élünk, hogy tovább éljünk? De hogyan?

Meglehetősen furcsa szálak szaladnak fel egymás mellé az orsóra. Milyen szövet szöhető ilyen fonalakból? Illendő ez a kelme Karácsony szent ünnepén? Hitetlen, groteszk, tudatlan, vallástalan? Mindenbe beleakad? Miért nem kegyes, vagy éppen miért nem harcos?

Csak őszinte beszédre érdemes odafigyelni. Csak őszinte beszédet szabad mondani. Minden álságért megbűnhődünk.

Csak tiszta ajándékokat szabad adni Karácsonykor. Tisztát, mint a frissen esett hó. Ami kifejezi azt, ami vagyunk.

Csak mélyről jött gondolatokat szabad elmondani. Azokat, amik megmutatják, hogy az élet forgása, a napi munkák, a barátokkal tervezgetés és az ellenfelekkel folytatott küzdelem alatt vagy mögött mi is az, ami bensőségesen kapcsol hitünkhöz. Amitől állunk és ami döntően meghatározza, hol állunk.

Amikor ezen a karácsonyon a születésről és a szükségképpen folytatásról, az életről gondolkodom, akkor nem tudok csak egy kisgyermeket látni, mert csak egy életet tudok látni. Csak folyamatot tudok látni az első sírástól az utolsó kiáltásig. Az ember Jézus folyamatát, amelyet Húsvét után majd másképp látok. Most azonban még nem lát odáig a szemem és Jézus is csak tudta, hogy majd felépíti teste templomát, de egyelőre még egy beteljesítendő élet állt előtte.

Az étellel teli kisgyerek belenevet a világba, az iskolás büszke első ismereteire, az ifjú arra, hogy látni véli: mi is az élet, s hogy abban hol az ő helye. Majd előlép a felnőtt, már nincs körülötte a család védőpalástja, nem veszik körül tanárai, tudásával magára maradt. Már neki kell gondoskodni másokról, belőle kisugárzó meleget és

biztonságot keresnek gyerekei, barátai. Emlékszik-e még egykori hitére, él-e még benne ifjúkora öröme? Vagy már sohasem tér vissza? Ami elmúlt visszahozhatatlan?

Az élet nagy feladat, amelyben az öntudatlan igenléstől haladunk a tudatos vállalásig. Az öntudatlan, el nem rontott friss élet ott él, mosolyog a kisgyerekek arcán. Ha ki nem oltjuk, végigkísér minket, alakul, belső erőt ad. Életem céljának azt tartom, hogy mindig megőrizzem belső kapcsolatomat ezzel az erővel. Mire kapok erőt?

A meg nem szűnő megismerésre. Élni annyi, mint megismerni. Valahányszor elutasítom az újat, érzem, hogy ellene mondom az életnek. Az egészséges embert minden érdekli, mindenre vállalkozik, legalább elvileg. Nem gondolja, hogy ennyi elég, s ne tovább. A valóságot keresi, nem a megalapozatlan elméleteket, a titkoszatos mítoszokat. Nem gondolja, hogy amire jutott, az elég lesz holnap is. Megismerése egyéni és közösségi egyszerre. Tud magányosan gondolkodni és nem fél ellenőriztetni, alakítani látását mások által. Ha nincs érve, hallgat, ha érvei vannak, félelemből, engedelmességből, hamis békességért nem mond le róluk. Elfogulatlanul, képessége szerint fogadja be a teljes valóságot. Ez a valóság élni kezd benne és általunk nem ismert módon alakot ölt. Amíg friss és élő bennem ez a tudás, addig mindig túllép önmagamon és kiáramlik mások felé. Hatni, sugározni, kapcsolatba lépni akarok. A feltöltött ember sokféle módon nyílik meg társai és a világ felé. Az energia áramlani akar: a beszívott élet egy második fázisban alakulva, új módon halad már mások felé. A hatékony közeg segíti ezt az áramlást, mert felismeri az energiák szüntelen mozgását és ő is részese akar lenni az örök átalakulásnak.

Kitárulni és befogadni, majd a befogadottat tovább sugározni, ez az élőlény alaptörvénye. Aki ismeri, az szeret – mondom, mint egy általános, fajon és valláson felüli törvényt. A szeretet nem más, mint befogadott, átalakított és újból kisugárzott tudás.

Az a férfi, aki Karácsonykor megszületett, arról számolt be, hogy mit kell tudnunk ahhoz, hogy ami e tudásból megszületik az jó legyen az ember számára. Mégha meg is döbbsent tudásom és szeretetem semmi volta, ismerem és vallom e törvényt. Aggodalmam nem onnan ered, mintha nem látnám a törvényt, hanem abból, hogy kevésnek érzem azt, ami bennem van, s ami belőlem kiárad. Valójában ez minden féltés alapja: törekenyek és kevesek vagyunk, túl nagy az Isten. Nagyon-nagyon nagy. Lát-e bennünket, magányos kisgyerekeket, születni – dolgozni – életünk értelmét keresni

– szeretni – elfáradni? Ha nincs Jézus, nem is igen hinném. Ahogy csak mikroszkóppal látom a molekulákat, oly semmi lennék Isten előtt. Van nekem jelentőségem ebben az óriási világban?

Egy csecsemőnek, egy gyereknek, egy iparosnak, egy tanítónak, egy kivégzett tanúságtevőnek döntő jelentősége van a világban – válaszol Karácsony üzenete. Akkora jelentősége van, hogy általa emberek serege mentődhet meg, akkora jelentősége van, hogy e semmiségnek Isten külön, személy szerint, el nem múló életet ad. Bizonyosabb bizonyítékot nem kaphattunk volna rá. Felírhatta volna Isten a szivárványra, kiformalhatta volna hegyekből, beleszóhette volna a szél szüntelen zúgásába: ember, gondom van rád, szeretlek – s ez maradt volna állandó természeti csoda. Isten mást tett. Ember született, aki után ugyanolyan félve nézett az anyja, mint saját anyánk bármelyikünk után. Akinek a bölcsője felett valószínűleg ugyanolyan közömbösen hunyorogtak a csillagok és aki életében, nem egyszer, ugyanolyan leverve tette egymásra kezeit, mint akár melyik emberfia. Ez az Ember végül azt is megérte, hogy Isten tökéletesen és végérvényesen elhagyta őt, egyszóval átélhette azt, amit mi, emberek, életünk nehéz idején, keservesen megszenvedünk, ami ugyanúgy a fájdalom, a kétkedés és értetlenség kiáltásait adja szánkra, mint Neki. Isten azonban megdicsőítette ezt az emberméretű Embert, hogy bátorságunk legyen utána menni. Az Első után, aki csak bízott Atyjában, mi, sokadikak, akik már tudjuk, hogy Isten megmenti a benne bízókat.

Megismerni, hogy szerethessünk – ki tud ennél jobbat? Bízni eme élettörvény létrehozójában – van-e más lehetőség? A nagy törvények egyszerűek, de az ember kicsi. Bizonytalannak lenni, fáradni szabad. Jézus sem tudta elkerülni ezt. Kétségbeesni, vergődni is szabad. Jézus is tette. De lemondani a szeretetről nem szabad. Elmondhatom az érzéseimet, elmondhatom tudatlanságomat, hogy legjobb igyekezzetem ellenére sem vagyok képes belátni valamit. Csak ne szűnjek meg szeretni, akkora tűzből, amekkora éppen csak van, mert különben kihül körülöttem a világ.

Egy születése mindenkinek van. Ennek a születésnek az erejében élünk több-kevesebb évtizedig. Becsülnünk kell ezt a születést, mert ettől kaptunk lehetőséget arra, hogy részesedjünk az Életben. Hogy alapfokon elkezdhesünk ismerni és szeretni. De valamikor, még egyszer, meg kell születnünk úgy, hogy ezután már az örömhír ismerete és szeretete határozza meg az életünket. Úgy, ahogyan annyi újrászületett, ismét megszületett elődünk életét határozta meg. A tanúságtevőként. Ők

azok, akik a kérdésre: ember hová mégy? – így válaszolnak: megyek tanúságot tenni a szeretetről, és ezt hittel mondják akkor is, ha a szél nagy erővel ostromolja szeretetlángjukat. Elszorulhat a szívünk, amikor a történelmen végigvonuló parányi fények pislákolását látjuk, mert bizony nagy dráma az, ami a világban a Gyűlölet és a Szeretet, a Halál és az Élet között folyik, de a véglegességben felragyogó, ki nem alvó fények adjanak erőt saját szeretetünk mindenkori izzításához.

Mire születünk? Hogy elképzeljük és elkezdjük a Szeretet életét és továbbfolytassuk azt a Mennyek Országában.

Mire születtem? Arra, hogy megszülettem és majd elmúló testem talaján kigyúljon a szeretetem, és az engem újjáteremtő Isten majd véglegesen odaadja nekem az Ő Házában.

HABOS LÁSZLÓ

MINDEN ÉRV ELLENÉRE

A szombat esti istentiszteletet követően, az ifjúsági csoportból néhányan, mint oly sokszor az év folyamán, el-sétáltak a közeli parkba. A hatalmasra nőtt vadgesztenyefák lombos ágai alatt sokszor folytattak nyugodt hangnemű beszélgetéseket, melyek esetenként érzelmeiktől túlfűtött eszmecegerévé váltak. Olykor a fiatal pap prédikációjában elhangzott merész kijelentésen, máskor egy hír értékű beszámolón, – mellyel általában Karesz lepte meg alkalmi hallgatóságát – melyet a messzi városból – ahol mint kollégista élte diákéveit –, hozott magával hétvégeként. Így történt azon a kora nyári szombat estén is. A magas, göndör hajú Karesz, amikor Zsuzsa, az énekkar frissen megválasztott új vezetője éppen az akkordos-füzetében lapozgatott – a másnapi szentmisére keresgélt áldozás alatti énekeket –, halkan, de mindenki számára érthetően elmesélte, hogy egyik fiatal erdőmérnök ismerőse, a februári behívásakor megtagadta a sorkatonai szolgálat teljesítését, amiért börtönbe zárták. A máskor megszokott gyors hozzászólások ez alkalommal elmaradtak. Karesz várt egy rövid ideig, s mivel látta, hogy senki sem kíván azonnal hozzászólni az elmondott információhoz, saját véleményét ismertette. Ismerőse tettével egyetértő megjegyzése meglepte hallgatóságát. Kocka, a pad háttámlájának támasztotta gitárját, és kissé megemelt kézzel gesztikulálva, határozottan hangot adott ellenvéleményének. A kissé köpcös fiút azért nevezték el társai Kockának, mert bámulatos ügyességgel pillanatok alatt rakta ki a Rubik-kockát. Egyébként a matematikusnak készülő Balázs, mert akadtak, akik ezen a néven szólították, azzal érvelt, hogy a Katolikus Egyház mindaddig